

A szerződésben kikötött kártérítés vagy kötbér is minősülhet egy szolgáltatás ellenértékének áfa szempontból

Az Európai Unió Bírósága a közelmúltban újfent kijelentette, hogy a szerződésben kikötött kártérítés vagy kötbér is minősülhet egy szolgáltatás ellenértékének áfa szempontból. Ez azért nem mindegy, mert az ellenérték áfas, a kártérítés viszont nem. Mindez különösen az ún. hűségidős, vagy az egyéb határozott idejű szolgáltatásokat érintheti.

Lízingdíj esedékessé válása nemfizetés esetén

Az egyik legújabb, bolgár gyökerű esetben (C-242/18) a felek lízingszerződést kötöttek. Ez alapján a lízingbeadó lejárát előtt megszüntethette a szerződést és a lejáratig egyébként fizetendő lízingdíjak összegével megegyező kártérítést követelhetett, ha a lízingbe vevő nem fizette a lízingdíjat. Mivel a lízingbe vevő ezek fizetését elmulasztotta, ezért a lízingbe adó élt a szerződésben kikötött jogával és a szerződés felmondása mellett kártérítést követelt. Ennek kapcsán kérte a korábban egy összegben megfizetett áfa visszatérítését is. Erre azonban a bolgár adóhatóság nem volt hajlandó.

Az EUB álláspontja szerint az a meghatározó, hogy a kártérítésre vonatkozó szerződéses kikötés lehetővé teszi a lízingbe adónak, hogy **ugyanolyan jövedelemben részesüljön, mint amelyet a felmondás hiányában kapott volna**. A tőle követelt összegeket ezért változatlanul azért fizeti a lízingbe vevő, hogy igénybe vehesse a szolgáltatást. Az EUB szerint nincsen jelentősége annak, hogy ő erre a saját hibájából nem jogosult, és annak sem, hogy a lízingtárgyat tudta-e használni a szerződés felmondásának időpontjától. A lízingbe adó ugyanis a maga részéről lehetővé tette a számára, hogy igénybe vegye a szerződésből eredő szolgáltatásokat. Tehát létezik olyan jogviszony, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra, vagyis fennáll a közvetlen kapcsolat a fizetendő „kártérítés” és a lízingszolgáltatás között, így az áfa-szempontból nem minősíthető kártérítésnek.

Hűségidő alatti havidíjak

Talán jobban megérthető az EUB gondolatmenete abból az ítéletéből (C-295/17), amelyben a hűségidő előtt felmondott szerződés alapján a felmondáskor fizetendő havidíjakat minősíti ellenértéknek. Az eset szerint egy portugáliai távközlési szolgáltató szerződésében kártérítést kötött ki arra az esetre, ha a szerződést az ügyfél hibájából kell felmondania. Ekkor a hűségidőből hátra lévő havidíjak azonnal esedékessé váltak. **A Bíróság szerint itt is megállapítható a közvetlen kapcsolat a szolgáltatás és a kártérítésként kapott összeg között. Ennek az a fő oka, hogy lehetővé teszi a szolgáltató számára, hogy ugyanolyan bevételhez jusson, mintha az ügyfél nem szüntette volna meg a szerződést lejárát előtt**, vagyis az ügylet gazdasági tartalma nem változik meg pusztán a felmondás miatt. Az önmagában nem változtatja meg a szolgáltató és az ügyfelei közötti jogviszony valós gazdasági tartalmát, hogy a szolgáltatással az ügyfél a saját hibájából nem tud élni. Az EUB szerint nem lényeges a kikötés azon célja sem, hogy elrettentse az ügyfeleket a hűségidő előtti felmondástól, hiszen az összeg valós gazdasági tartalma szerint arra irányul, hogy biztosítsa a szerződés szerinti hűségidőnek megfelelő havidíjak bevételeit a szolgáltató számára.

Ellenpélda: a foglaló

Talán szemléletes arra is kitérni, hogy az EUB mit nem tekintett ellenértéknek. Egy régebbi esetben (C-277/05) a szállóvendég által fizetendő foglalót kellett megítélnie. Ezt a vendég

akkor „bukta el”, ha lefoglalta ugyan a szobát, de mégsem jelent meg, azaz – szaknyelven – elállt a szerződéstől. Itt az merült fel kérdésként, hogy vajon ez egy átalánykártérítés, ami nem áfás; vagy egy olyan különleges, „foglalási” szolgáltatásnak az áfás ellenértéke, amit a szálloda azért kap, hogy fenntartsa a szobát a vendégnek.

Az EUB szerint itt az a meghatározó, hogy a szálloda abban az esetben is köteles fenntartani a szobát, ha a vendég nem fizet foglalót, hiszen ez minden esetben alapvető szerződéses kötelezettsége. Emellett a foglalót a vendég kifejezetten akkor köteles (véglegesen) megfizetni, ha mégsem veszi igénybe a szolgáltatást, és a szerződést egyoldalúan felbontja. Mindezek miatt nincs olyan, a szálloda által nyújtott egyedi szolgáltatás, amelynek a foglaló az ellenértékét képezi – az tehát áfa-szempontról (is) egy átalány-kártérítésnek tekintendő.

Vizler Kitti, ügyvédjelölt

Jalovszky Ügyvédi Iroda